

Til: Universitetets studiekomité

Fra: Universitetsdirektøren

Sakstype:	Vedtaks sak
Møtesaksnr.:	Sak 2
Møtenr.	3-11
Møtedato:	12.5.2011
Notatdato:	4.5.2011
Arkivsaksnr.:	2010/13826
Saksbehandler:	STA - Kirsti Margrethe Mortensen

Universitetet i Oslos studiekvalitetsrapport for 2010

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret:

- [UiO kvalitetsikringssystem for utdanningsvirksomheten](#)
- [UiOs strategiske plan 2010-2020](#)
- [UiOs årsplan 2010](#)
- Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning ([tilsynsforskriften til NOKUT](#))

Hovedproblemstillinger i saken:

I henhold til tilsynsforskriften til NOKUT skal institusjonene hvert år utarbeide en rapport om kvalitetsarbeidet til institusjonens styre. Rapporten skal gi en helhetlig og overordnet vurdering av studiekvaliteten ved institusjonen og oversikt over opplegg og tiltak i kvalitetsarbeidet.

Studiekvalitetsrapporten er en overordnet analyse på institusjonsnivå basert på fakultetenes rapporter og annen tilgjengelig informasjon. Grunnlagsmaterialet er blant annet rapporter fra enheter, programmer, tilsynssensor, tilbakemeldinger fra studenter, undersøkelser og analyser. Fakultetsrapportene viser et jevnt og godt arbeid med studiekvalitet som gir grunnlag for tillit til studiekvaliteten ved UiO.

Hovedelementene i kvalitetssystemet er robuste, men det er grunnlag for å gjøre enkelte endringer i kvalitetssystemet. Fra og med 2011 vil rapporteringen ifm studiekvalitetsrapporten skje ifm den ordinære virksomhetsrapporteringen.

Forslag til vedtak:

Studiekomiteen slutter seg til forslaget til studiekvalitetsrapport for 2010

Vedlegg: 1. Forslag til UiOs studiekvalitetsrapport for 2010

UNIVERSITETET I OSLO
UNIVERSITETSDIREKTØREN

UiOs studiekvalitetsrapport for 2010

UTKAST 5.5.2011

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
Kvalitetssystemet i korte trekk.....	4
Inntakskvalitet	5
Søkertall og poenggrenser.....	5
Studentrekruttering	6
Rammekvalitet	9
Studentundersøkelser	9
Læringsmiljø og studiestart.....	9
Klager og varsling	10
Programkvalitet	10
Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket	10
Studentutveksling.....	11
Internasjonale fellesgrader	12
Undervisningskvalitet	13
Resultatkvalitet	14
Studiepoengproduksjon.....	14
Studieprogresjon, frafall og mobilitet	15
Uteksaminerte kandidater	15
Karaktersystemet og karakterfordeling	15
Arbeidsgiverundersøkelsen.....	16
Styringskvalitet	17
Nytt rapporteringsopplegg fra og med 2011	17
Tilsynssensorordningen	18

Innledning

Studiekvalitetsrapporten for 2010 viser et jevnt og godt arbeid med studiekvalitet som gir grunnlag for tillit til studiekvaliteten ved UiO.

UiO hadde i gjennomsnitt 2,85 søkere pr studieplass i 2010, noe som er over landsgjennomsnittet og høyest av universitetene. UiO er Norges største lærerutdanningsinstitusjon. I 2010 økte søkningen til lektorprogrammet med 25,7 prosent. Våre studenter produserer imidlertid færre studiepoeng enn de øvrige universitetene, og fakultetene arbeider aktivt med tiltak for å forhindre frafall og øke gjennomstrømningen.

Arbeidsgiverundersøkelsen viser at våre kandidater er attraktive på arbeidsmarkedet. Fagkompetanse og evnen til å tilegne seg ny kunnskap er de egenskapene som arbeidsgiverne verdsettes høyest. 9 av 10 ønsker å tilsette kandidater med tilsvarende bakgrunn igjen, og utdanningsledere gir bedre score enn andre ledere.

UiOs Læringsmiljøpris for 2010 gikk til Pedagogisk forskningsinstitutt (PFI) for læringsmiljøet ved tre internasjonale masterprogram. PFI har brukt mye tid på faglige og sosiale aktiviteter som styrker samholdet i studentgruppene og samholdet mellom lærere fra ulike institusjoner i flere land.

Kunnskapdepartementets Utdanningspris for 2010 ble tildelt MEDs engelskspråklige masterprogram i International Community Health. Prisen er en anerkjennelse av et godt studietilbud som både i rekrutterings- og innholdsprofil er en av UiOs mange og vellykkede satsninger på internasjonalisering av studiene. Studiet har i mange år hatt et nært og langsiktig samarbeid med et stort antall institusjoner i sør, og de har klart å bruke ulike erfaringsgrunnlag og ulik fagbakgrunn hos studentene aktivt i en dialogstyrt undervisning i et ”internasjonalt klasserom”.

Hovedelementene i kvalitetssystemet er robuste, men hensiktsmessige endringer vurderes i arbeidet med å skape et mer modent kvalitetssikringssystem hvor utviklingsaspektet skal få økt fokus. Kvalitetssikringssystemet er tilfredsstillende forankret i ledelsen og blant de administrativt ansatte. Det er imidlertid fortsatt en utfordring å synliggjøre kvalitetsarbeidet bedre, samt skape legitimitet for systemet hos de vitenskapelige ansatte.

Høsten 2010 var det 28 104 registrerte studenter ved UiO¹, en nedgang på under 2 prosent fra 28 604 i høstsemesteret 2009. Våre studenter hadde i studieåret 2009/2010 følgende programkategorier å velge mellom sammenlignet med forutgående studieår:

Tabell 1. Oversikt over studietilbudet studieåret 2009/2010 (Kilde: Studieavdelingen)

Studienivå	2008/2009	2009/2010
Bachelorprogram	49	50
Masterprogram (inkl. seks femårige masterprogram)	80	84
Profesjonsprogram ²	5	3
Videreutdanningstilbud	58	60
Årsenheter ³	17	18
Emner med undervisning ⁴	2725	2771
- Herav engelskspråklige emner	532	542

---

¹ Privatister, enkeltmestudenter og eksternfinansierte er inkludert i dette tallet, men ikke doktorgradsstudenter.

² Omfatter profesjonstudiene i medisin, psykologi og teologi.

³ Inkluderer PPU, PPU-deltid, CAENFRAG og NORINT-fag.

⁴ Emner med kun eksamen, samt emner som går sjelden og ikke har hatt undervisning i løpet av studieåret, er ikke inkludert i disse tallene.

Kvalitetssystemet i korte trekk

UiOs kvalitetssystem skal forbedre studietilbudet, forebygge og avdekke kvalitetssvikt. Systemet omfatter hele utdanningsprosessen og alle nivåer i organisasjonen. Det skal framskaffe informasjon om studiekvaliteten som analyseres og videreformidles til aktuelle ansvars- og ledelsesnivåer. Kunnskap om studietilbudet og om studiekvaliteten skal omsettes til handling med sikte på forbedring og utvikling.

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for kvaliteten på studiene ved UiO, mens utøvelsen av kvalitetsarbeidet er lagt til fakultetene, instituttene og programmene.

Tabell 2. Oversikt over kjerneelementene i kvalitetssystemet på bachelor- og masternivå.

Tiltak	Frekvens	Oppgaver	Ansvar
Underveisevaluering av emner	Hver gang emnet tilbys	Deltakerevaluering	Emneansvarlig/ instituttleder
Periodisk evaluering av emner	Første og andre gang emnet tilbys, deretter jevnlig	Deltakerevaluering, oppsummering av gjennomføringsdata og samlet vurdering	Emneansvarlig/ instituttleder
Årlig evaluering av program	Årlig	Deltakerevaluering, oppsummering av gjennomføringsdata og samlet vurdering	Programledelse/ fakultet
Periodisk evaluering av program	Minimum hvert 4. år	Egenvurdering og ekstern evaluering, med anbefaling om videre drift	Programledelse/ fakultet
Tilsynssensor	Årlig/rotasjon	Tilsyn med eksamen og sensur	Tilsynssensor/ instituttleder
Studenttilfredshetsundersøkelse	Jevnlig	Institusjonsomfattende evaluering av læringsmiljø og studenttilfredshet	Studie- avdelingen
Samlet evaluering av studiekvaliteten	Årlig	Studiekvalitetsplan, egenvurdering og årlig rapportering	Institutt, fakultet og sentralt nivå

Inntakskvalitet

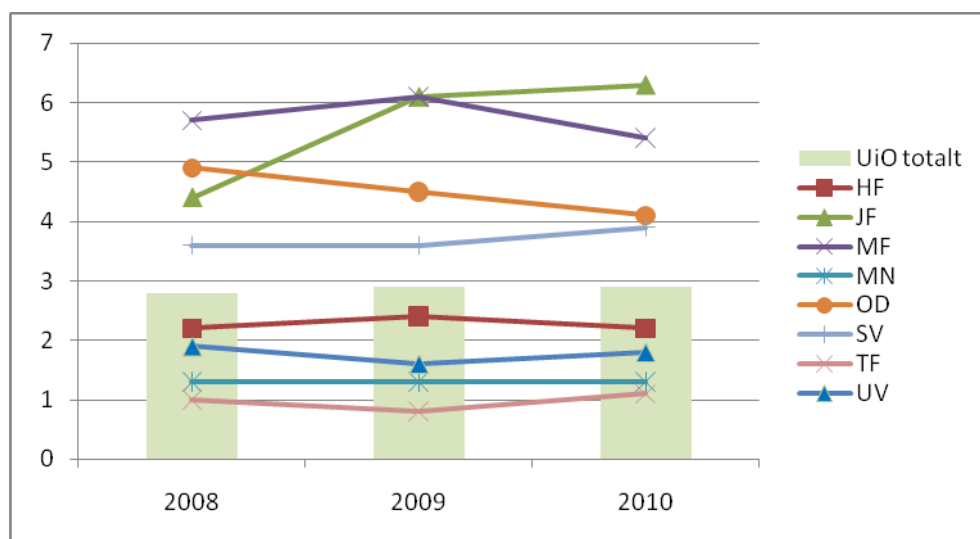
Med inntakskvalitet siktes det til studentens forkunnskaper og forutsetninger når de begynner på et studium ved UiO.

I dette kapitlet kommenteres vesentlige endringer i søkertall og poenggrenser, samt status og utfordringer for rekrutteringsarbeidet ved UiO. Søkertall og poenggrenser reflekterer et studietilbuds popularitet. Opptakspoeng måler studentenes forkunnskaper når de begynner ved UiO, men de måler bare en begrenset del av studentenes totale studieforutsetninger fra tidligere utdanning og praksis.

Søkertall og poenggrenser

I 2010 hadde UiO totalt 16 091 førsteprioritetssøkere til grunnutdanningene, en nedgang på 2,8 prosent fra 2009. Antallet førsteprioritetssøkere til UiO har holdt seg stabilt høyt over tid. UiO hadde i gjennomsnitt 2,85 førsteprioritetssøkere pr studieplass i 2010, et tall som er over landsgjennomsnittet og høyest av universitetene⁵. Av disse var 2,4 kvalifiserte førsteprioritetssøkere pr studieplass.

Figur 1. Førsteprioritetssøkere per studieplass til grunnutdanningene (Kilde: SO)

JF og MF hadde i 2010 flest førsteprioritetssøkere per studieplass med henholdsvis 6,3 og 5,4 pr studieplass. TF hadde samlet sett minst konkurranse om studieplassene. Av UiOs 87 søknadsalternativer ga 15 tilbud til alle kvalifiserte søkere. Flesteparten av disse var MN-studier, men også HF, TF og UV hadde studieprogrammer der alle kvalifiserte kom inn.

TF, JF, MN og UV hadde en økning i antallet førsteprioritetssøkere i 2010, men det var store interne variasjoner mellom studieprogrammene. Samlet sett økte TF mest, med 19,8 prosent flere førsteprioritetssøkere i 2010 enn i 2009. Den betydelige prosentvise økningen forklares

⁵ Grunnutdanningene ved UiO er adgangsregulerte. Dersom det er flere kvalifiserte søkere enn antall studieplasser må søkerne konkurrere om plassene etter nærmere angitte rangeringsregler.

ved at bachelorprogrammet Religion og samfunn var et nytt studietilbud ved fakultetet i 2010. Ved UV økte antallet førsteprioritetssøkere med 9,7 prosent, og økningen skyldes først og fremst en markert oppgang på 25,7 prosent på lektorprogrammet. UiO er Norges største lærerutdanningsinstitusjon, og økt satsing og fokus på utdanning av lærere kan se ut til å ha gitt konkrete resultater.

UiOs mål er å fylle studieplassene med dyktige og motiverte søkere. Søkertall og poenggrenser kan brukes som indikatorer for endringer i inntakskvaliteten, men gir ikke alene et fullverdig bilde av status. Mange av de studieprogrammene som i 2010 ga tilbud til alle kvalifiserte hadde også mange søkere med høye poengsummer. Flere av disse studieprogrammene hadde kompetansekrav eller anbefalte forkunnskaper utover generell studiekompetanse, og ved mange av programmene med lave eller ingen poenggrenser er medianen relativt høy.⁶ Konklusjonen er at poenggrenser, medianer og søkertall ved UiO har holdt seg på et stabilt høyt nivå de seneste årene.

Når det gjelder opptak til høyere grad melder fakultetene om jevnt over tilfredsstillende søkertall og nivå på søkerne. Antallet førsteprioritetssøkere til 1-2-årige masterutdanninger viser samlet sett en økning på 8,2 prosent fra året før. Det er HF, SV, MN og JF som har økning i antall førsteprioritetssøkere. Ved JF har søkingen til de engelskspråklige materprogrammene vist en jevn økning fra 2007, med til dels svært mange førsteprioritetssøkere per studieplass.

Studentrekruttering

UiOs sentrale studentrekrutteringstiltak bestod i 2010 av over 100 skolebesøk, 10 utdanningsmesser, Åpen dag med 3 500 besøkende skoleelever, Studiekatalogen som har et opplag på 55 000 og en årlig rekrutteringskampanje der hele UiOs studieportefølje blir profilert. Fakultetene vektlegger de sentrale rekrutteringstiltakene. MN har i tillegg gjennomført egne skolebesøk, og TF og UV har opprettet kampanjenettsider for å gjennomføre rekrutteringstiltak mot deres søkergrupper. MN har iverksatt og er deltaker i flere ulike tiltak for å rekruttere søkere.

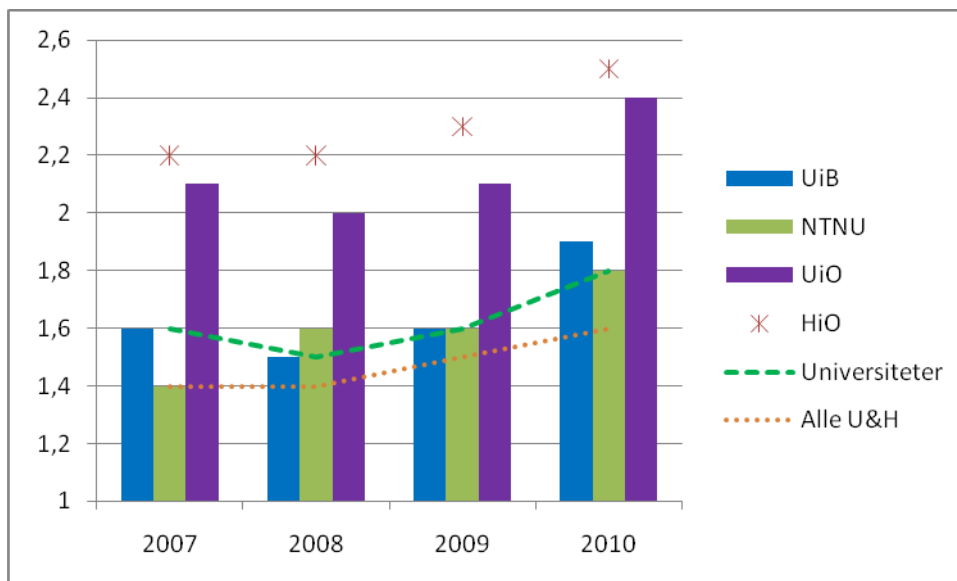
36 prosent av søkerne til UiOs grunnutdanninger kommer fra Oslo, 43 prosent fra Østlandet for øvrig og 21 prosent fra resten av landet. Til sammenligning henter UiB og NTNU større andel av sine søkere utenfor sin egen landsdel. Statistikk fra Samordna opptak (SO) viser imidlertid at opp mot halvparten av søkere til høyere utdanning kommer fra Østlandet.

---

⁶ Medianverdien er den midterste konkurransepoengsummen til et studieprogram.

Figur 2 Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere per studieplass. (Kilde:DBH)

Sammenlignet med de to nest største universitetene, og universitetene samlet, har UiO vesentlig flere kvalifiserte førstevalgssøkere (2,4) per studieplass i 2010. Dette bildet er stabilt over tid. NTNU og UiB har henholdsvis 1,8 og 1,9 per studieplass. HiO har flere kvalifiserte førsteprioritetssøkere (2,5) per studieplass i 2010. UiO og HiO konkurrerer bare delvis om de samme søkerne og studietilbudene er ikke helt sammenlignbare.

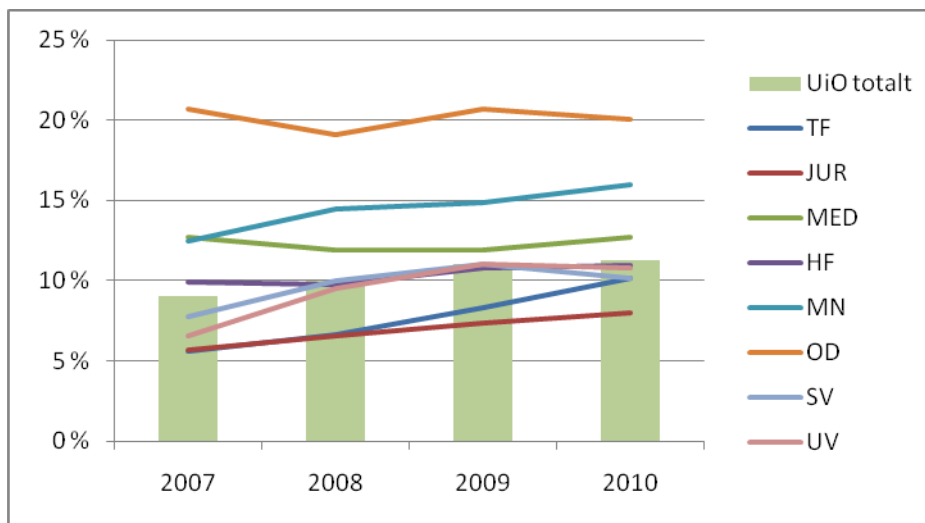
Kjønnsfordelingen blant studentene totalt ved UiO er omlag 60 prosent kvinner og 40 prosent menn⁷. Dette tilsvarer kjønnsfordelingen i den nasjonale studentmassen og til våre søkere. Det er imidlertid flere studieprogrammer hvor kjønnsfordelingen blant søkerne er meget skjev, som for eksempel på odontologi, psykologi og spesialpedagogikk. Til disse programmene finnes det mannlige søkere, men de når gjerne ikke opp i konkurransen med kvinnelige søkere om studieplassene. Flere fakulteter er opptatt av kjønnsbalansen blant studentene og har iverksatt, eller vurderer å iverksette, tiltak for å rekruttere søkere av underrepresentert kjønn. Kjønnspoeng blir av noen fakultet nevnt som ett mulig fremtidig tiltak.

Tall fra Mangfold i Fokus i Akademia (MiFA) viser at andelen minoritetsstudenter⁸ er svakt økende. I 2010 var 11,3 prosent av studentmassen registrert som minoritetsstudenter. De høyeste andelenene er på OD, MN og MED, og lavest ligger JF, jf figur 3.

⁷ Kilde: DBH og FS.

⁸ Minoritetsstudenter er i denne sammenhengen studenter som oppgir at de selv eller begge foreldrene er født utenfor Norden.

Figur 3 Andel minoritetsstudenter ved UiO totalt og fordelt på fakultet. Kilde: FS

Effekten av de ulike rekrutteringstiltakene er vanskelig å måle, men undersøkelser viser at nettsider, trykt materiale og skolebesøk er viktige informasjonskilder om studier for potensielle søkere.

Promotering av studietilbud overfor internasjonale studenter gjennomføres hovedsakelig via SiU's nettportal www.studyinnorway.no, UiOs egne nettsider, brosjyren 'Prospectus' for internasjonale søkere og deltagelse på messer i utlandet.

UiO har de siste årene opplevd en markant økning i antallet internasjonale søkere til mastergrader. Sett i lys av at våre naboland er i ferd med å innføre skolepenger for internasjonale studenter, er det forventet at søkertallet ved UiO vil stige ytterligere de nærmeste årene. Rekruttering av internasjonale studenter er ønskelig for at UiO skal kunne tiltrekke seg de beste studentene samt sikre 'internasjonalisering hjemme'. Internasjonale studenter fungerer som UiO ambassadører når de reiser hjem etter avsluttede studier. UiO har per i dag ingen helhetlig rekrutteringsstrategi for internasjonale studenter til hele grader.

UiO rekrutterte i 2010 omlag 5000 etter- og videreutdanningsstudenter til eksternt finansierte tilbud skreddersydd for ulike yrkesgrupper⁹. Dette er en økning på om lag 20 prosent fra 2009. I tillegg er det mange studenter som tar videreutdanning gjennom det ordinære studietilbudet, enten som programstudenter, enkeltemnestudenter eller privatister.

⁹ Registreringsrutinene for evu-studentene er noe annerledes enn for de ordinære studentene.

Rammekvalitet

Med rammekvalitet siktes det til kvaliteten på det ressursgrunnlaget en utdanning rår over og omfatter det helhetlige læringsmiljøet, materielle og ikke- materielle ressurser.

Studentundersøkelser

Flere undersøkelser ved UiO tok i 2010 opp studenttrivsel, og det ble derfor besluttet å utsette gjennomføring av "Studentspeilet". Frafallundersøkelsen (ferdigstilles mai 2011) og Studentenes helse og trivselsundersøkelse (ShoT), i regi av Studentsamskipnadene i Oslo, Bergen og Trondheim, er de mest sentrale.

ShoT(SiO) viste at majoriteten av studentene trives, mestrer studiehverdagen og opplever den som meningsfull. Psykososiale forhold har stor betydning for studentenes helse og trivsel. Tilhørighet og vennskap i studietiden er av avgjørende betydning, og fadderordningen har her en sentral rolle. UiO scorer lavere enn NTNU og UiB på fadderdeltakelse, tilhørighet til studieprogram, andel fortrolige venner på studiestedet og vurdering av studentmiljøet. Likevel er det færre emosjonelt ensomme ved UiO. Dette kan tyde på at studentene i større grad har nettverk utenfor studiestedet. Storbyen Oslo og UiO representerer et mangfold som kan gi studentene mange arenaer for nettverk og tilhørighet. UiO har de senere årene arbeidet med tiltak for å redusere alkoholkonsumet ved studiestart. Studentene ved UiO har fortsatt et høyt alkoholkonsum, men mindre enn ved NTNU og UiB.

ShoT viste at en større prosentandel av studentene sliter psykisk sammenlignet med befolkningen for øvrig. UiO studenter skårer høyere enn de andre universitetene når det gjelder psykiske symptomplager som eksamensangst og konsentrasjonsproblemer. Det blir i tiden fremover viktig for UiO å samarbeide med Studentsamskipnaden i Oslo(SiO) i oppfølgingen av studentenes psykiske helse. God opplæring av studieveiledere, mentorordninger og utvidet fadderordning er noen av tiltakene som UiO har under utvikling for å møte disse utfordringene.

Læringsmiljø og studiestart

Det arbeides aktivt på fakultetene og i fagmiljøene for å gi studentene en god studiestart og for å gjøre overgangen til studenttilværelsen lettere. I 2010 var det en vesentlig økning i antall faddere sammenlignet med tidligere år. Det er et økt fokus på faglige tiltak i forbindelse med studiestart. MN og SV satset på en utvidet studiestart med tiltak for nye studenter ut i andre semester. MN har også igangsatt forsøk med tettere oppfølging av nye studenter, som blant annet innebærer samtale med den enkelte student i løpet av det første året.

SV og UV rapporterer om nye tiltak overfor enkeltstudenter med behov for individuell tilrettelegging. For å møte disse utfordringene er det satset på kompetanseheving for ansatte ved SV fakultetet og økt samarbeid med Tilretteleggingstjenesten i Studieavdelingen. Rutiner for mottak av internasjonale studenter med tilretteleggingsbehov er utarbeidet og foreligger nå også på nett.

Klager og varsling

Innmeldingene kommer via klage og varslingssystemet, men også via Infoskranker, anonymiserte evalueringer og spørreundersøkelser, HR-seksjonen eller HMS- koordinator. Det var i 2010 få klager på psykososiale forhold og kun en varslingssak. Innrapporterte klager omhandler primært fysiske forhold. Systemets intensjon er at saker skal håndteres på lavest mulig nivå. Få saker kan innebære at de blir tatt hånd om fortløpende, men ikke blir rapportert videre. Konfidensialitet ved slike type saker og/eller høy terskel for å si fra for studentene er andre mulige forklaringer på det lave antallet innrapporterte klager. En annen mulig forklaring er at klage- og varslingssystemet fortsatt er for lite kjent blant studentene. Årlig e-post med informasjon til alle studenter er derfor innført fra og med 2011. Det er fra fakultetene ønske om at det utarbeides detaljerte retningslinjer fra sentralt hold på hvordan klage- og varslingssystemet skal fungere. Uklare linjer, ansvar og myndighet trekkes også frem som utfordring for fakultetene i håndtering av generelle læringsmiljøsaker. Rolleavklaring, ansvarsfordeling og klargjøring av rapporteringslinjer er derfor ønskelig både i generelle og spesifikke læringsmiljøsaker. Kompetansehevende tiltak for ansatte som behandler slike saker er også viktig i denne sammenhengen.

Vernerunder og saker i LAMU viser også at det ved flere fakulteter er problemer knyttet til fysiske forhold som luft, ventilasjon og temperatur, samt at det benyttes uegnede rom til undervisning.

Programkvalitet

Med programkvalitet siktes det til kvalitet i studieplanen og organiseringen av læringsarbeidet. En studieplan omfatter både programplan og emnebeskrivelser.

Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket

Det nasjonale rammeverket er fastsatt i brev fra Kunnskapsdepartementet (KD) datert 20. mars 2009 og skal ifølge KD iverksettes innen utgangen av 2012. Ved UiO blir rammeverket håndtert som del av det langvarige, pågående arbeidet med å tydeliggjøre studienes innhold og studentenes læringsresultat.

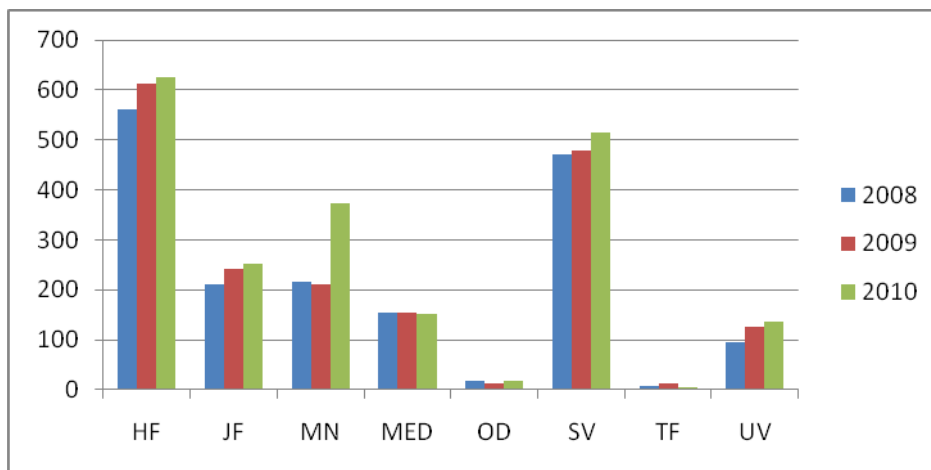
Kvalifikasjonsrammeverket gjelder beskrivelser av hvilket læringsutbytte studenter skal ha etter å ha gjennomført et studium. En av hensiktene med rammeverket er å tydeliggjøre for studentene hvilken kompetanse de forventes å tilegne seg og å gjøre det lettere å sammenligne studier ved ulike læresteder. Kvalifikasjonsrammeverket skal ikke endre det faglige innholdet i et studium, men bidra til en tydeligere formidling av hva studentene skal lære.

Fakultetene er ansvarlige for gjennomføring av prosessen med å ta rammeverket i bruk i sine studieprogram, og hvert fakultet avklarer hvem på program- og emnenivå som har ansvaret for å ta rammeverket i bruk i sine studietilbud. For å bistå fakultetene med rammeverket nedsatte studiekomiteen i 2010 en arbeidsgruppe som utarbeidet en veiledning for vitenskapelig ansattes bruk av rammeverket. Veiledningen skulle drøfte noen uklarheter i KDs rammeverk og bidra til å gjøre UiOs arbeid med rammeverket enklere og mer enhetlig.

Fakultetene har gjennomført ulike prosesser for å tydeliggjøre studienes innhold og studentenes læringsresultat og har derfor kommet ulikt langt i arbeidet. HF er det fakultetet som har kommet lengst, og anser nå alle sine bachelor- og masterprogram for å være i samsvar med rammeverket. JF har et spesielt fokus på masterstudiet i rettsvitenskap på grunn av arbeidet med ny studieordning. De øvrige fakultetene har enten avventet arbeidet med rammeverket i påvente av føringer fra UiO sentralt, eller de tar hensyn til rammeverket i den ordinære videreutviklingen av studiene.

Studentutveksling

Figur 4 Antall inn- og utreisende studenter (Kilde: DBH)

Antallet innreisende studenter øker fortsatt, mens tallene på de utreisende i hovedsak ser ut til å ha flatet ut. Felles for alle fakultetene er at de fortsatt ønsker å øke antall utreisende studenter, og de fleste har satt i gang tiltak for å oppnå dette. For noen studieprogram finnes det imidlertid faglige eller strukturelle årsaker som begrenser mulighetene til å reise ut. Flere fakulteter har hatt eller er i gang med en kritisk gjennomgang av avtaleporteføljen med den hensikt å terminere ubrukte avtaler og i stedet beholde og inngå kvalitativt gode avtaler. SV har i 2010 og 2011 stilt ekstra midler til disposisjon til internasjonaliseringstiltak, primært for å øke antall utreisende studenter, men tiltak som gjelder innreisende studenter eller andre internasjonaliseringsformål kan også få økonomisk støtte.

Alle fakultetene fortsetter sin satsing på bedre informasjon til utreisende studenter, bla gjennom informasjonsmøter, tilgjengelig veiledning og bedre nettsider. MN er i gang med å utarbeide ferdige forslag om emnepakker som kan tas ved enkelte utvalgte partneruniversiteter. Disse pakkene skal synliggjøres på programsidene og vil gjøre det enklere for studentene å velge riktig studiested og riktige emner. Dette er en modell som skal gjøre det lettere å planlegge og gjennomføre et studieopphold i utlandet, samt gjøre godkjenningssprosessene med hensyn til innpassing i grad enklere ved hjemkomst.

Når det gjelder innreisende studenter nevner flere fakulteter at de fortsatt har for få emner på engelsk på bachelornivå. Dette er altså et område hvor det fortsatt er behov for økt satsing, både for å oppnå et bedre tilbud til innreisende studenter og for å gi egne studenter muligheten

til å ta emner på engelsk og dermed gi studieprogrammene en mer internasjonal profil og fremme integreringen mellom egne og internasjonale studenter. Situasjonen er betydelig bedre på masternivå, pga de engelskspråklige masterprogrammene. JF innfører fra og med høsten 2011 ny studieordning på rettsvitenskap, hvor minst ett emne må tas på et annet språk enn norsk.

Hovedutfordringene for UiO når det gjelder internasjonalisering er å fortsette arbeidet med å øke antall utreisende studenter, fokusere på kvalitativt gode utvekslingsavtaler og utarbeide flere emner på engelsk, spesielt på bachelornivå. Utfordringene følges opp i Handlingsplan for internasjonalisering for UiO 2012-2014.

Internasjonale fellesgrader

Samarbeid om studieprogram som leder fram til fellesgrader er et internasjonalt satsingsområde, understøttet av blant andre EUs Erasmus Mundus-program og Nordisk ministerråds Nordic Master-program for samarbeid om utdanning i henholdsvis Europa og Norden. UiO har som mål å etablere flere slike studieprogrammer i samarbeid med gode institusjoner i andre land. Det er imidlertid viktig at prosjektene gir bærekraftige studieprogrammer basert på forskningssamarbeid, og at de i tillegg gir en merverdi som UiO ikke kan tilby alene.

Fra tidligere har UiO to fellesgrader: *Higher Education*, et Erasmus Mundus-program koordinert av UV, og *Religious Roots of Europe*, et Nordic Master-program hvor TF deltar. I 2010 fikk UV innvilget enda et Erasmus Mundus-program i spesialpedagogikk. UiO fikk også innvilget to Nordic Master-programmer: ett i norrønt (HF) og ett i biologi (MN og NHM).

Flere fakulteter startet eller fortsatte i 2010 planleggingen av ulike typer felles studieprogrammer (internasjonale fellesgrader). Studieavdelingen er kjent med cirka 10 forskjellige prosjekter; noen er fortsatt på idéstadiet, mens to er klare for Erasmus Mundus-søknad i 2011. Ingen av prosjektene har UiO som koordinator. På sikt er det ønskelig at UiO koordinerer flere felles studieprogrammer, men dette krever økonomiske og administrative ressurser i større grad enn det gjør når UiO bare deltar uten koordinatoransvar. Incentiver må diskuteres som del av handlingsplan for internasjonalisering.

For å støtte enhetene har Studieavdelingen opprettet et "fellesgradsteam" som bistår med råd og veiledning om prosessen for etablering av fellesgrader og om muligheter for støtte gjennom programmer som Erasmus Mundus og Nordic Master. Det finnes også informasjon tilgjengelig på nettsidene for ansatte, og det ble i 2010 organisert et internt fellesgradsseminar.

Undervisningskvalitet

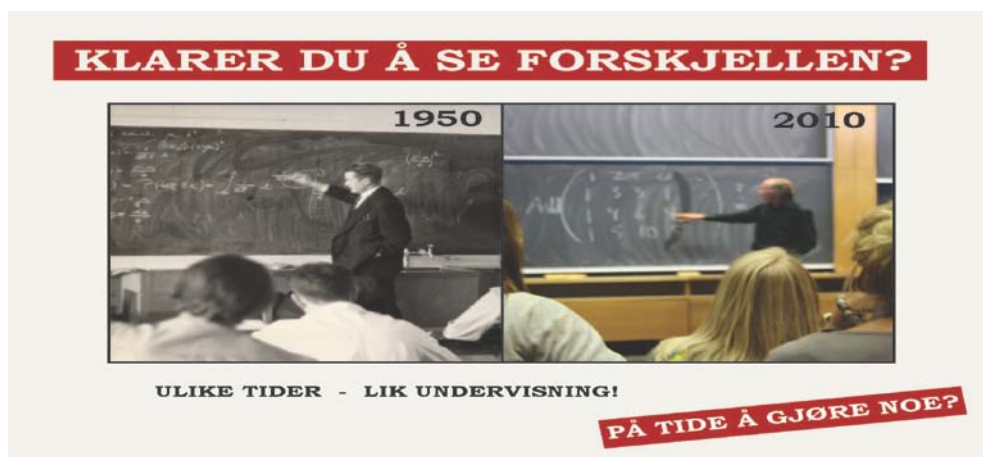
Med undervisningskvalitet siktes det til kvaliteten på undervisning og veiledning slik at studentenes læringsutbytte blir best mulig.

Undervisningskvaliteten blir av mange studenter sett på som det viktigste aspektet ved studiekvalitet, og fakultetsrapportene viser at fakultetene jobber jevnt og godt med å videreutvikle undervisningskvaliteten. Fakultetene arbeider gjennomgående mye med tiltak i forhold til utfordringene med å redusere frafall blant førsteårsstudentene, samt tiltak rettet mot å bedre studieprogresjonen på mastergradsnivå. Tiltak rettet mot førsteårsstudentene som nevnes i fakultetsrapportene er blant annet ForVEI, Studielaben og mentorordningen på MN, samt Utvidet studiestart ved SV og UV. Tidlig tildeling av veileder, tidlig fastsatt dato for innlevering av mastergradsoppgaven, emnerevisjoner, mer presise krav, velkomstseminar, skrivekurs og veilederkontrakter er eksempler på tiltak rettet mot studenter på mastergrad.

UV har innført mer detaljerte undervisningsplaner. Kutt i opptaksrammene på SV har blant annet medført færre studenter i seminarundervisningen og det er opprettet et nytt innføringsemne i akademisk skriving på bachelor i samfunnsgeografi. HF har redusert et stort antall emner for å bedre undervisningen og å unngå at timelærere må overta undervisningen for fast vitenskapelige ansatte. Ved TF gjennomfører studiedekanen og seksjonssjefen hvert semester en lærersamtale med alle som skal undervise i påfølgende semester hvor evalueringer og pedagogiske utfordringer diskuteres. Ved Institutt for medisinske basalfag får Medisinsk studentutvalg være tilstede ved intervjuer av kvalifiserte søkere til stillinger med undervisningsplikt.

MN har i en årrekke hatt rekrutteringsutfordringer og forholdsvis høyt frafall, og de har derfor arbeidet systematisk med tiltak for å snu denne utviklingen. Regnelørdag, ekstra gruppelærere på innføringsemner, grand challenge prosjekt, nettverk for kvinnelige gruppelærere, videreutvikling av "Computers in Science Education", gruble- og snublegrupper er eksempler på deres tiltak. Effekten av disse tiltakene er på det nåværende tidspunkt ikke mulig å måle.

Studentparlamentet gjennomførte høsten 2010 en postkortaksjon hvor de krevde mer varierte undervisningsformer og økt bruk av IKT i undervisningen:

For å oppnå god undervisningskvalitet er god pedagogisk kompetanse hos vitenskapelige ansatte viktig. Fagområdet for universitetspedagogikk (FUP) gir vitenskapelige ansatte kurs i pedagogisk basiskompetanse, og de bistår fakultetene i arbeidet med å styrke studieplaner og studiekvalitet ved UiO. FUP utarbeider egen årsrapport der de beskriver bemanningssituasjonen, gjennomføringen av programmet for pedagogisk kompetanseutvikling og konsulentvirksomheten.

Resultatkvalitet

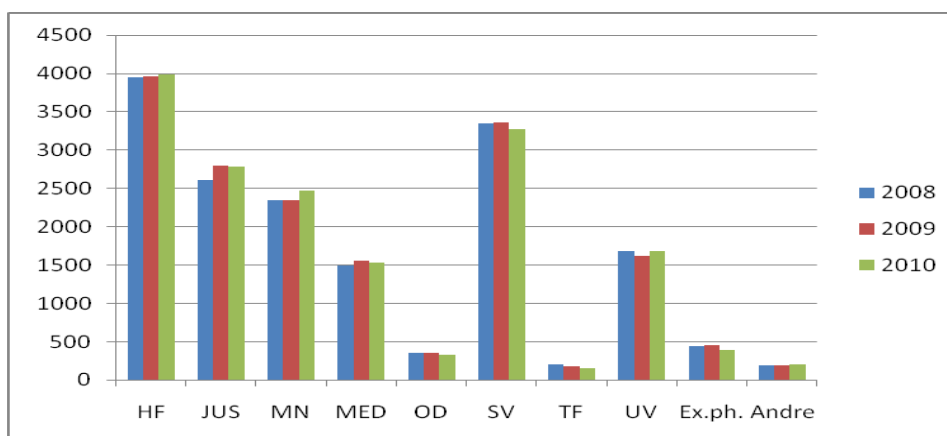
Med resultatkvalitet siktes det til studentenes læringsutbytte, personlige utvikling og gjennomføring i forhold til studieplanens mål. Inkluderer arbeidslivsrelevans.

Studiepoengproduksjon

I 2010 mottok UiO basisbevilgning for 14 934 studieplasser fra KD. Den reelle studiepoengproduksjonen tilsvarende 16 813 heltidsekvivalenter, noe som betyr at UiO mangler basisfinansiering for 1 879 heltidsekvivalenter. UiO har over flere år arbeidet for å redusere dette gapet, blant annet gjennom kutt i antall studieplasser på JF i 2009 og på SV i 2010. En bedre sammenheng mellom antall studenter og ansatte vurderes som avgjørende for å sikre grunnleggende studiekvalitet. UiO har i 2010 hatt en utstrakt dialog med KD om saken. 40 prosent av den statlige støtten UiO mottar er resultatbasert og avhenger av studentenes produksjon av studiepoeng.

Årsplanen for 2010 hadde en prognose på 37,9 studiepoeng pr registrerte student. I henhold til tall fra DBH oppnådde registrerte studenter ved UiO i 2010 et gjennomsnitt på 37 studiepoeng. UiO har for lav studiepoengproduksjon pr student, sammenliknet både med målsetningene i UiOs årsplan og med de andre universitetene. På grunn av det høye antallet enkeltemnestudenter ved UiO er ikke datagrunnlaget helt sammenlignbart med de øvrige universitetene. UiO vil arbeide med å innføre et nytt administrativt opplegg for håndtering av enkeltemnestudenter, og rutinene rundt privatistene skal også gjennomgås. Dette arbeidet vil resultere i et bedre analysegrunnlag.

Figur nr. 5 Utviklingen av antall egenfinansierte 60-studiepoengsenheter, nye studiepoeng for kategorien studenter. (Kilde: DBH)

Fra 2008 til 2009 var produksjonen av egenfinansierte studiepoeng¹⁰ tilnærmet stabil, med en økning på cirka én prosent. Det samme gjelder for perioden 2009 til 2010 hvor man har en marginal nedgang.¹¹ Fra 2009 til 2010 ser vi størst økning hos MN og UV med henholdsvis 5,6 og 4 prosents økning. Nedgangen er størst ved TF med nesten 14 prosent. For de øvrige fakultetene er det på fakultetsnivå kun marginale endringer.

Studieprogresjon, frafall og mobilitet

Mange av fakultetene har iverksatt et omfattende arbeid for å redusere frafall og bedre studieprogresjonen, jf kapitlene om inntakskvalitet, rammekvalitet og undervisningskvalitet. Det er grunn til å tro at en del av studentene som defineres som frafalt i realiteten har forflyttet seg mellom studieprogrammer ved UiO eller til andre læresteder.

TF og HF har i forbindelse med studieprogramrevisjoner valgt å gjøre større deler av innholdet i programmene obligatoriske med mindre valgfrihet, mens JF har valgt å øke valgfriheten i utformingen av ny studieordning på rettsvitenskap. De ulike tilnærmingene er valgt ut fra like målsetninger om økt studiekvalitet, økt gjennomstrømning og mindre frafall.

Uteksaminerte kandidater

UiO har totalt hatt en svak nedgang i kandidatproduksjonen fra 4 348 i 2009 til 4 293 i 2010, noe som utgjør en nedgang på i underkant av 4 prosent. På lavere grad gikk antallet kandidater ned med 9,3 prosent fra 1 887 kandidater i 2009 til 1 712 kandidater i 2010. For høyere grads nivå gikk antallet opp med 2,6 prosent fra 1 557 kandidater til 1598 kandidater i samme periode. Antallet oppnådde profesjonsgrader (inkludert integrerte mastergrader) har gått opp med 8,7 prosent fra 904 kandidater til 983.

Nedgangen på lavere grad kan skyldes at tallene de siste årene har vært spesielt høye som følge av at fakultetene i 2008 tok i bruk den såkalte ”gradsfangstrutinen”. Det er således naturlig at det skjer en utflatning. Økningen av antall uteksaminerte mastergradskandidater kan være et resultat av tettere oppfølging av mastergradsstudentene, men på det nåværende tidspunkt har vi ingen analyser som bekrefter en slik antagelse.

Karaktersystemet og karakterfordeling

Karakterfastsettingen skal ta utgangspunkt i kvalitative beskrivelser, og eksamenskandidatenes prestasjoner skal vurderes opp mot hele karakterskalaen. Til grunn for dette arbeidet ligger det generelle, kvalitative karakterbeskrivelser for det enkelte karaktertrinn i karaktersystemene som ble utarbeidet av Universitets- og høyskolerådet i august 2004, samt føringer gitt av departementet i mai 2004. De generelle karakterbeskrivelsene er også tatt inn i Forskrift for studier ved UiO. Ved UiO benyttes det

---

¹⁰ Studiepoeng produsert av studenter med studierett til internfinansierte studietilbud, det vil si at studiepoeng avlagt som del av eksternfinansierte studietilbud og av privatister ikke er inkludert.

¹¹ I 2007 var studiepoengproduksjonen 17.731 heltidsekvivalenter, i 2008 var den 16.627 heltidsekvivalenter, i 2009 var den 16.817 heltidsekvivalenter og i 2010 var den 16. 813,1 heltidsekvivalenter. I 2005, året med den høyeste produksjonen siden innføringen av kvalitetsreformen, var produksjonen 18.360 heltidsekvivalenter.

både en gradert og en ugradert skala, og omlag 30 prosent av emnene benytter ugradert skala¹².

Karakterfordelingen ved bruk av A-F-skalaen har for UiO som helhet over tid vært meget stabil¹³. Karakterfordelingen har imidlertid vært ulik på lavere grad enn på høyere grad både ved UiO og nasjonalt. På lavere grad er C den hyppigst benyttede karakteren på alle fakulteter, mens på høyere grad er B den hyppigst benyttede karakteren når man ser på alle eksamener samlet, med unntak av SV som har C som hyppigste benyttede karakter på mastergradsnivå. Det er spesielt på mastergradsoppgaven de største utslagene viser seg, og B er i 2010 den hyppigste benyttede karakteren på mastergradsoppgavene ved alle fakultetene, med unntak av JF hvor A er hyppigst benyttet karakter. JF har over en lengre periode hatt rundt 80 prosent A eller B på mastergradsoppgaven. Strykprosenten er jevnt over høyere på lavere grad enn på høyere grad.

Karakterfordelingen varierer også mellom fakultetene, og selv om disse fakultetsforskjellene var langt tydeligere ved bruken av de tidligere karakterskalaene var noe av hovedhensikten med innføringen av et nasjonalt karaktersystem at karakterene skulle gi uttrykk for absolutte, kvalitative størrelser som skulle kunne sammenlignes på tvers av institusjoner over tid. Men også mellom institusjonene har undersøkelser i regi av blant annet Universitets- og høyskolerådet vist at karakterskalaen anvendes ulikt, og dette kan være en utfordring både for UiOs omdømme og for kandidater som konkurrerer i det samme arbeidsmarkedet.

Forventningen om at man over tid skal oppnå en normalfordeling av karakterene er ikke lenger normgivende, og det vesentlige nå er at man har en kvalitativ karakterskala hvor hvert trinn er gitt en generell beskrivelse. I tillegg arbeides det med å utarbeide fagspesifikke karakterbeskrivelser for flere fagområder, slik at de vurderingene som legges til grunn for karakterfastsettingen gjøres så riktig som mulig. Dette kan på sikt medføre endringer i karakterfordelingene internt og sammenlignet med andre institusjoner.

Arbeidsgiverundersøkelsen

På oppdrag fra Universitetet i Oslo (UiO) gjennomførte TNS Gallup høsten 2010 en arbeidsgiverundersøkelse. Respondentene var mottakere av kandidater fra de deltagende fakultetene: HF, MN, SV og UV. Formålet med undersøkelsen var å få informasjon om hvordan arbeidsgivere oppfatter UiOs kandidater slik at UiO i tiden som kommer kan tilpasse og videreutvikle studietilbudet, styrke kandidatenes posisjon på arbeidsmarkedet, utforme tiltak for å rekruttere nye studenter og styrke kommunikasjonen med potensielle arbeidsgivere.

Tilbakemeldingene fra arbeidsgiverne er at UiOs kandidater er attraktive på arbeidsmarkedet og det er fagkompetansen og evnen til å tilegne seg ny kunnskap de scorer høyest på. UiOs kandidater scorer over gjennomsnittet på de fleste kvalifikasjonene, men dårligst på ferdigheter knyttet til arbeidslivet. Utdanningsledere gir stort sett bedre score enn andre

---

¹² Kilde: FS. Dette gjelder emner med minst en eksamensprotokollforekomst med henholdsvis ugradert bestått i emnets helhet ved ordinær eksamen.

¹³ Kilde: FS og LIST.

ledere. Mellom 92 og 95 prosent av respondentene med god kjennskap til UiO vil ansatte kandidater med slik bakgrunn igjen.

Det er også et interessant trekk ved undersøkelsen at UiO-kandidatene på 7 av 10 punkter er mer kritisk til egne evner enn det arbeidsgiverne er. MN-kandidatene vurderer egne evner mer i tråd med arbeidsgiverne enn kandidatene fra de øvrige fakultetene, noe som kan ha en sammenheng med at oppgavene og undervisningen på MN ofte ligger nær arbeidsoppgavene kandidatene møter i arbeidslivet.

Styringskvalitet

Med styringskvalitet siktes det til institusjonens evne til å vurdere mål, resultater og prioriteringer i sammenheng.

Årets rapporter viser god forankring av kvalitetsarbeidet hos ledelsen på fakultetene, men flere fakulteter er i gang med å forbedre dialogen om studiekvalitet mellom nivåene internt på fakultetet. For eksempel har HF i større grad brukt instituttens og programmens kvalitetsrapporter for å følge opp instituttens studiekvalitetsarbeid gjennom møter instituttvist eller i studieadministrative nettverk. TF har etablert et nytt utdanningsstrategisk utvalg som overtar ansvaret for det strategiske utdanningspolitiske arbeidet og kvalitetssikringen i samarbeid med programrådene.

MF og MN nevner omleggingen av nettsidene i forbindelse med innfasingen av ny UiO-web, noe som har ført til en gjennomgang også av den studentrettede informasjonen om studiekvalitet. Dette har forbedret og tydeliggjort informasjonen om kvalitetssystemet og økt synligheten av kvalitetsarbeidet.

I de foregående rapportene har det vært fokusert blant annet på arbeidslivsrelevans, på periodiske programevalueringer og på studiekvalitetsplanene. Disse tilbakemeldingene tas med i videreutviklingen av kvalitetssystemet. For eksempel har det på bakgrunn av tidligere tilbakemeldinger ikke blitt utarbeidet særskilte studiekvalitetsplaner for 2010 og 2011, men kvalitetsarbeidet er inkludert i de ordinære årsrapportene. Studieavdelingen har også ambisjon om en gjennomgang av frekvensen for og innretningen på de periodiske programevalueringene. Tilbakemeldingene fra fakultetene vil bli fulgt opp i Studiekomiteen, kvalitetsnettverket og i andre fora hvor fakultetene og Studieavdelingen møtes.

Nytt rapporteringsopplegg fra og med 2011

I tidligere års rapporter kom det frem at rapporteringsrutinene i kvalitetssystemet er for omfattende, og at de til dels blir liggende på siden av den ordinære driften. Derfor planlegger Studieavdelingen en omlegging av rutinene fra og med 2011, der ambisjonen er at rapporteringsrutinene i kvalitetssystemet skal inkluderes i den ordinære virksomhetsrapporteringen. I stedet for at fakultetene må levere én stor kvalitetsrapport én gang i året, skal fakultetene heretter få relevante og presise spørsmål i forbindelse med tertialrapporteringen. Studieavdelingen er i dialog med Økonomi- og planavdelingen om

endringen, og vil følge det opp med fakultetene i kvalitetsnettverket og i andre relevante fora, og også som en del av prosessen om internt handlingsrom (IHR).

Som ved tidligere rapporteringer, framkommer det også i år at kvalitetssystemet produserer for mye evalueringsdata og informasjon til at fakultetene, instituttene og programmene klarer å nyttiggjøre seg av alt. Som del av omleggingen vil derfor kravene i selve kvalitetssystemet også bli justert slik at fakultetene får større frihet til å innrette sitt interne rapporteringsopplegg på en måte som i større grad bidrar til å fremme studiekvaliteten på fakultetet. HF melder at det særlig er den skriftlige rapporteringsdelen av systemet mange rapportskrivere oppfatter som dårlig ressursbruk. Det ligger en stor utfordring spesielt på institutt- og fagnivå med å få mer dynamikk inn i systemet slik at arbeidet som legges ned i det, kan oppleves som verdifullt. MN peker også på at det kreves mye ressurser for å skrive og publisere rapporter, og fakultetet opplever at dette tar fokus bort fra det gode kvalitetsarbeidet som kontinuerlig gjøres på emner og programmer.

SV melder om problemer knyttet til at tall og statistikker til studiekvalitetsrapporteringen foreligger på et tidspunkt hvor programmene og enhetene egentlig må være klare med sine rapporter i forhold til de frister som er satt. Som del av omleggingen av rapporteringsrutinene vil derfor spørsmålet om statistikkgrunnlag også bli vurdert.

Tilsynssensorordningen

I årets rapportering melder flere fakulteter om tiltak og utviklingsbehov knyttet til tilsynssensorordningen. For eksempel ønsker JF muligheter for mer fleksibilitet når det gjelder tilsynssensorordningen, og nevner de engelskspråklige masterprogrammene som eksempler på programmer hvor dagens system ikke fungerer optimalt. På MN har mange av instituttene begynt å oppnevne færre tilsynssensorer som får ansvaret for å føre tilsyn med flere emner. Det som imidlertid skjer samtidig, er at flere institutter velger å engasjere flere eksterne sensorer i tillegg til tilsynssensorene. Det kan derfor være behov for en ny diskusjon om grenseoppgangen mellom tilsynssensorer og eksterne sensorer. På MED bruker flere enheter tilsynssensor aktivt ved sine programmer, men ikke alle. MED ser derfor at rutinene rundt tilsynssensorordningen ved fakultetet må bedres, slik at den fungerer etter intensjonen ved alle enhetene.

Kvalitetssystemets kapittel om tilsynssensor har nylig blitt språklig og strukturelt revidert, men årets rapportering viser at det trengs mer diskusjon og erfaringsdeling om innholdet i tilsynssensorordningen. Det foregår svært mye godt arbeid blant tilsynssensorene, men også her er det viktig å legge til rette for at hvert fakultet, institutt og program finner en måte å organisere arbeidet på som er hensiktsmessig og som bidrar til å fremme studiekvaliteten lokalt.